

УДК 372.881.111.1

Суворова Т.М.¹

¹старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЧЕРЕЗ ЧИТАННЯ В КУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ ЦІЛЕЙ

Студенти і вчені по всьому світу повинні добре орієнтуватися в особливостях англо-американського академічного дискурсу, щоб краще розуміти свою дисципліну, будувати наукову кар'єру або ж просто успішно вчитися. У зв'язку з цим сьогодні говорять не стільки про викладання англійської мови для професійних цілей (English for Specific Purposes), скільки про необхідність формування академічної комунікативної компетенції в рамках курсів з англійської для академічних цілей (English for Academic Purposes, далі - EAP).

Основне завдання курсів по EAP полягає в тому, щоб розвинути у студентів здатність навчатися і проводити власні дослідження на англійській мові.. Досягнення цієї мети нерозривно пов'язане з розвитком у студентів загальної академічної грамотності. Є різні підходи до визначення терміна академічної грамотності, а також яким чином курс EAP сприяє її формуванню. В статті робиться спроба обґрунтувати необхідність навчання академічному письму на основі читання, оскільки саме цей підхід видається найбільш ефективним при навчанні студентів. Така пильна увага до письма як одного з ключових академічних навичок викликана перш за все тим, що в зарубіжних університетах

контроль знань і умінь студентів здійснюється у формі письмових робіт, переважно академічного есе.

Виділяють 3 стадії розвитку академічного письма, що дозволяють закласти основу успішної академічної або професійної кар'єри:

1. Розвиток ключових компетенцій з метою деконструкції і реконструкції дискурсу тієї дисципліни, на входження в яку претендують автори.

2. Розвиток «авторського голосу» і «авторської ідентичності» в тому дискурсивному співтоваристві, частиною якого вони мають намір стати.

Розвиток критичної компетенції, що дозволяє вводити інновації, кидати виклик, оскаржувати і заново формувати дискурс тієї або іншої академічної спільноти.

Взаємозв'язок письма і читання як комплементарних видів мовленнєвої діяльності став предметом детального вивчення в багатьох західних досліджень. Було виявлено механізми їх взаємодії і доведено ефективність їх взаємопов'язаного навчання. Було доведено, що в основі письма і читання лежить єдиний графічний комунікаційний код. Крім того, дані види мовної діяльності схожі і на психофізіологічному рівні.

Академічна грамотність студента передбачає володіння стратегіями пошукового, переглядового, вивчаючого, а також критичного читання. Серед умінь читання, необхідних для успішного навчання, часто згадуються вміння антиципації, визначення позиції автора, розмежування ключової і другорядної інформації, вилучення імпліцитно вираженої інформації, а також знання жанрових особливостей академічних текстів, законів їх побудови, розуміння причинно-наслідкових зв'язків смислових елементів тексту, законів забезпечення його смислової і риторичної когезії.

По мірі набуття вмінь академічного читання, студенти підходять до процесу репродукції, а саме, створення вторинних текстів на основі прочитаного, що є основою написання власних академічних текстів.

Принцип взаємопов'язаного навчання читання та письму враховується в багатьох сучасних навчальних посібниках з ЕАР, що випускаються провідними видавництвами. Як правило, це інтегровані курси, спрямовані на розвиток всіх мовних навичок. Продемонструємо, як працює принцип навчання письму на основі читання на прикладі підручника з ЕАР «Oxford EAP». Новий матеріал спочатку вводиться в текстах, які призначені для читання, і тільки освоївши його, студенти переходять до виробництва власних текстів. Так, наприклад, при навчанні написання головного речення пункту (topic sentence) завданням написати topic sentence передуює велика робота з текстами, в ході якої студенти навчаються визначати основну думку тексту і супутні ідеї на рівні спочатку окремого параграфа, а потім цілого тексту, аналізувати структуру параграфа, визначати головну пропозицію в кожному параграфі. Таким чином,

написання будь-якого тексту, будь то одне речення або ціле есе, передуює робота над розвитком навичок читання.

В такій ситуації викладачам ЕАР при розробці та читанні курсів необхідно враховувати ті потенційні труднощі, з якими можуть зіткнутися студенти під час навчання і планувати заняття так, щоб достатньо часу приділялося розвитку базових академічних навичок читання і письма.